

REVVY

Nr. 4

2021

DA SAXO FIK EN RYKKER

Dansk Bibliotekshistorie er udkommet. REVVY var med ved lanceringen af tobindsværket og har talt med et par af forfatterne bag det 790 sider lange værk. Side 3-8.

issn.com/
revvy

issn 1904-1969 revvy mag.

Indhold:

- s. 3 Bibliotekerne: En grundvold i demokratiet
- s. 6 Forfatterinterview. 1.000 års bibliotekshistorie i to bind
- s. 9 #biblioteksblik
- s.10 Frokosttalks på SDU
- s. 13 Bestyrelsen tager ordet – opsigelse af licenser
- s. 14 Bibliometri. Uhellige mål og fordelingen af midler
- s. 16 Fælles biblioteksinfrastruktur og FFU-bibliotekerne
- s. 20 Go Findit - kampagne for det digitale bibliotek
- s. 22 DEBAT om FFU'erne og Verdensmål 4

Foto: Jan Kjær

Skribenter i dette nummer

Leif Andresen, chefkonsulent ved Det Kgl. Bibliotek

Eli Greve, bibliotekskonsulent
ved Syddansk Universitetsbibliotek

Mette Buje Grundsøe, cand. scient. bibl. og
akademisk medarbejder ved AUB

Stefan Katić, redaktør af REVY

Jan Kjær, freelancejournalist

Lotte Thing Rasmussen, journalist og
specialkonsulent, Syddansk Universitetsbibliotek

Rikke Straarup Voulund, bibliotekar ved DTU Bibliotek

Redaktion

Stefan Katić (ansvarshavende)

Redaktør REVY

katic6@gmail.com, mob 5077 8628

Redaktionsgruppen:

Annette Refn, DTU Bibliotek

anre@dtu.dk

Mette Buje Grundsøe, AUB

mbg@aub.aau.dk

Tina Lund, KB/KUB Frederiksberg,

tilu@kb.dk

(på barsel) **Nejra Hodzić Richter**

KUB Sdr. Campus – Det Kgl. Bibliotek

neta@kb.dk

Årsabonnement

4 numre for 400 kr. plus porto

Adresseændring

Meddelelser om adresseændringer og ekspedition
sendes til dfu@kb.dk

Afleveringsfrister

Nr 1 forår 2022 – deadline 20. januar

Nr. 2 sommer 2022 – deadline 20. april

Nr. 3 efterår 2022 – deadline 20. juli

Nr. 4 vinter 2022 – deadline 20. oktober

Aftalte manuskripter sendes til mail: katic6@gmail.com

Annoncepriser (ex. moms)

1 helside: 4.900 kr.

3 helsides annoncer: 10.000 kr.

Oplag: 1.000

ISSN 1904-1969

ISSN (online) 1904-1977

Årgang 43

Tryk: Strandbygaard A/S, Skjern

Grafisk design: Martin Gjedde

Forside: Dansk Bibliotekshistorie bind I-II

Foto: Aarhus Universitetsforlag

Følg også DFFU på Facebook: facebook.com/dfbib

En grundvold i demokratiet

Biblioteker for de få. Biblioteker for alle. Det er undertitlen på Dansk Bibliotekshistorie. REVY var med til lanceringen af tobindsværket, der fortæller om danske biblioteker i deres mangfoldighed.

■ Tekst og foto: Jan Kjær,
Better-World.dk

- Det er en fantastisk dag!

Den 2. november kunne Bente Kaspersen fra Dansk Bibliotekshistorisk Selskab stolt præsentere Dansk Bibliotekshistorie. De to tykke bind dækker udviklingen fra middelalderens samlinger af håndskrifter til den digitale tidsalder med nye udfordringer til alle biblioteker og informationscentre.

- Værket beskriver det danske biblioteksvæsen, som er internationalt kendt. Det er blevet inspireret af andre landes bibliotekstanker – og mange lande bruger danske biblioteker som målestok for udvikling af deres eget biblioteksvæsen, forklarer Bente Kaspersen de mange fremmødte.

Lanceringen skete i den smukke sal i Danmarks Kunstbibliotek på Charlottenborg med bøger i flere etager, Danmarks ældste læsesal, der stadig er i brug.

Saxo fik den første hjemkaldelse

De to tykke bind er fyldt med gode historier, som da Saxo af Absalon i 1201 blev pålagt at levere to bøger tilbage til Vor Frue Kloster i Sorø, den første hjemkaldelse i Danmark.

Om bøger, der blev lænket fast til reolerne i middelalderens biblioteker, for skrifterne var meget kostbare. På Nationalmuseet opbevares i dag lænkede bøger fra Kalundborg Kirke.

Der er også meget at dykke ned i for læsere med interesse for Forsknings-, Fag- og Uddannelsesbiblioteker.

I bind 1 beskrives eksempelvis, hvordan Universitetsbiblioteket blev grundlagt i 1482.

- Det bestod i begyndelsen blot af nogle få håndskrifter og havde til huse i et kapel i Vor Frue Kirke. Det voksede hurtigt, specielt efter bogtrykkerkunsten mangedoblede bogproduktion. Efter 1530 flyttede biblioteket til Helligåndshuset, som var en del af et nedlagt kloster. Bygningen eksisterer stadig og er en af Københavns ældste middelalderbygninger.

En stolt Steen Bille Larsen (tv) præsenterer i november 2021 resultatet af fem mands arbejde: værket Dansk Bibliotekshistorie – spækket med oplysninger, anekdoter og illustrationer om biblioteksvæsenets tilblivelse. Det er medredaktør Nan Dahlkild til højre.

Det ligger i dag på Strøget i København.

Coronaen forsinkede arbejdet

Nan Dahlkild og Steen Bille Larsen fik af Dansk Bibliotekshistorisk Selskab først opgaven som tovholdere og senere redaktører.

- Med de to vidste vi, at opgaven med at skrive Dansk Bibliotekshistorie var i gode hænder. De har arbejdet systematisk og ikke ladet sig distrahere af alle forhindringerne undervejs, forklarer Bente Kaspersen.

Og forhindringer har der været mange af.

Idéen blev undfanget i 2016, økonomien faldt på plads i 2018, og lanceringen skulle være sket i 2020, 100-året for Danmarks første bibliotekslov, men Corona-pandemien betød, at biblioteker lukkede, og adgangen til kilder blev besværliggjort.

Bibliotekerne er ingen selvfølge

Både ved lanceringen og i selve værket pointeres sammenhængen mellem biblioteker og demokratiet.

- Adgang til og distribution af information er jo grundvold i demokratiet. Derfor er bibliotekerne så vigtige i en demokratisk udvikling, siger Bente Kaspersen og fortsætter:

- Såvel førhen som i dag er der biblioteker, der bliver begrænset eller lukket, fordi det støder nogle magthavere.

I Dansk Bibliotekshistories sidste kapitel 'Næsten eventyrlige, men ingen selvfølge' opsummeres de udfordringer, som bibliotekerne står over for.

- Bibliotekernes situation er ikke omgærdet af samme optimisme som tidligere. Biblioteksbegrebet er både udvidet og udfordret. Store institutioner har skiftet navn og indhold. I den offentlige debat er bibliotekerne blevet kaldt overflødige. Til gengæld har kampen mod lukningen af biblioteksfilialer udløst folkelige energier som i bogsamlingsbevægelsens pionerdage: De vil ikke dø.

De to tykke bind er fyldt med gode historier, som da Saxo af Absalon blev pålagt at levere to bøger tilbage til Vor Frue Kloster i Sorø, den første hjemkaldelse i Danmark.

- Bibliotekerne er ligesom demokratiet ikke nogen selvfølge, og ligesom demokratiets fremtid afhænger af den folkelige deltagelse, vil bibliotekernes fremtid blive bestemt af deres brug og brugere. Bibliotekerne har altid været og vil fortsat være under forandring. De er stadig mulighedernes rum.

Læs også interview med redaktørerne på næste side. Boganmeldelse følger i næste nummer af REVY.

- Adgang til og distribution af information er jo grundvold i demokratiet. Derfor er bibliotekerne så vigtige i en demokratisk udvikling, siger Bente Kaspersen fra Dansk Bibliotekshistorisk Selskab.

790 sider i en Maggi-terning

– både om privat- folke- og forskningsbiblioteker

Bind 1

Biblioteker for de få begynder sin næsten tusinde år lange fortælling med biblioteker i kirker og klostre, der var forbeholdt præster og skriftkloge munke som historikeren Saxo, der i 1200-tallet benyttede biskop Absalons bibliotek til at skrive sin Danmarkskrønike. Efter reformationen i 1536 skabte konger, adelige og lærde deres egne biblioteker, men stadig med adgang for ganske få, for bøger var kostbare.

I 1700-tallets oplysningstid oprettede borgerskabet læseforeninger og lejebiblioteker i byerne, mens folk på landet måtte klare sig med beskedne almue- og sognebiblioteker. Store nationale biblioteker voksede samtidig frem med enestående samlinger af bøger og håndskrifter.

Det Kongelige Bibliotek blev åbnet for offentligheden i 1793, så samlingerne kunne udnyttes til videnskabelige formål. Nye klasser, nye fællesskaber og nye biblioteker dukkede op.

Omkring år 1900 oprettede bogsamlingsbevægelsen samlinger både i byerne og på landet.

Bind 2

Biblioteker for alle har som udgangspunkt biblioteksloven fra 1920, der åbnede for statslig støtte til kommuner med biblioteker med oplysende formål. Målet var at nå ud til alle landets borgere for at bidrage til et demokratisk og oplyst samfund.

Med den vigtige ændring af biblioteksloven i 1964 kunne bibliotekerne inddrage nye lyd- og billedmedier og tage initiativ til flere kulturelle arrangementer.

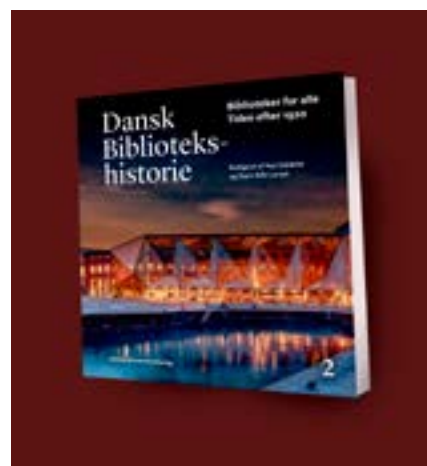
Forskningsbibliotekerne åbnede sig for et voksende antal forskere og studerende fra 1960'erne og frem, og stadig flere specialiserede og faglige biblioteker kom til.

Digitaliseringen har forbedret søgemulighederne i forhold til både historisk og helt aktuelt materiale, og samarbejdet mellem folke- og forskningsbiblioteker har gjort information mere tilgængelig for alle.

Bind 2 afrundes med debatten om bibliotekernes fremtidige muligheder og ændrede vilkår i det 21. århundrede domineret af sociale medier, nem adgang til information via nettet, ændrede udlånmønstre, stigende besøgstal og øgede kulturelle aktiviteter.

Danmarks første bevarede hjemkaldelse

Kort før sin død i 1201 udfærdigede Absalon et udførligt testamente, hvor også Saxo blev betænkt, dog mest med formaninger: "Sin klerk Saxo overlod han de 2 ½ mark sølv, som han havde givet ham. Saxo er forpligtet til at tilbagelevere Sorø Kloster de to bøger, ærkebiskoppen havde overladt ham." (1. bind side 38)

DANSK BIBLIOTEKSHISTORIE 1-2

ISBN 978 87 7184 513 6

Aarhus Universitetsforlag

Udgivet i 1.000 eksemplarer

790 SIDER PRIS 495 KR.

1.000 års bibliotekshistorie i to bind

Næsten 800 sider, otte årsværk og et budget på 2,6 mio. kr. Resultatet Dansk Bibliotekshistorie er imponerende, og der er masser af viden at hente blandt andet om samspillet mellem folke- og forskningsbibliotekerne. REVY mødte to af de i alt fem forfattere bag værket.

Tekst og fotos: Jan Kjær, Better-World.dk

Hvorfor skrive en Dansk Bibliotekshistorie i to tunge bind og bruge så lang tid og så store ressourcer på det?

- Det korte svar er, at det er for at synliggøre bibliotekerne og deres kvaliteter, fortæller Nan Dahlkild.

REVY har sat ham og Steen Bille Larsen, den anden redaktør på Dansk Bibliotekshistorie, stævne i det indre København.

Hvad har været den største udfordring ved projektet?

- Vi var opmærksomme på, at 100-året for danske bibliotekslov var 2020, og det ville vi lade os animere af. Det at skrive det på den korte tid, var en stor udfordring, men også en gave. På den måde blev det ikke et evighedsprojekt at skrive at bogen, siger Steen, og Nan tager over:

Det er i sig selv en stor opgave at skrive en samlende bibliotekshistorie, der både favner Saxo, digitaliseringen og de mange forskellige typer biblioteker, men det er en enorm udfordring at samle det på så kort tid. Der ligger masser af nye fortællinger og stof og venter.

Hvad er I især blevet overrasket over i processen?

- Nogle af ildsjælene, der starter folkebibliotekerne. Det har været spændende. Den engagerede lærer Emmanuel Nielsen fra Halvrønnen i Nordjylland,

Steen Bille Larsen, medredaktør på Dansk Bibliotekshistorie: Det overrasker mig, i hvor høj grad de danske folkebiblioteker er baseret på en folkelig bevægelse. Til højre er det Christian Kaaber, en tredje bidragsyder til værket.

som skænker en grund til kommunen, hvor biblioteket i 1924 blev bygget og indrettet, forklarer Nan.

- Det overrasker mig, i hvor høj grad de danske folkebiblioteker er baseret på en folkelig bevægelse. Slutningen af 1800-tallet danner klangbund for en række folkelige bevægelser som kvinde-, højskole- og andelsbevægelsen. Bibliotekssagen er ligeledes en folkelig bevægelse, forklarer Steen og tilføjer:

- Det har også overrasket mig, at udviklingen af folke- og forskningsbibliotekerne har været mere parallelle, end den kollektive bevidsthed i standen ellers foreskriver. Man gennemfører en folkebibliotekslov i 1920, og i 1927 følger en kommissionsbetænkning om forskningsbibliotekerne.

- Det betyder, at Statsbiblioteket, Landbohøjskolen og andre forskningsbiblioteker kommer til at understøtte folkebibliotekernes udlån på specialområder.

Dansk Biblioteks-

Redigeret af Nan Dahlkild
og Steen Bille Larsen

Indikator – mens vi venter på, at nogen opfinder en computer. På denne indikator fra folkebiblioteket i Vestergade 23 i Aarhus kunne lånerne selv undersøge, om en bog var udlånt. Foto: Thorkild Jensen. Dansk Bibliotekshistoriske Samling. Københavns Universitet. (findes i bind 1, s. 291)

- Der kommer dybde og kvalitet i det, som folkebibliotekerne kan stille til rådighed, pointerer han.

Nan uddyber:

- Vi er stolte af samarbejdet mellem forsknings- og folkebibliotekerne. Men i den periode bliver forskningsbibliotekerne aldrig så velorganiserede som i folkebibliotekerne. De var nærmest en falanks og meget offensive. I 1964 får folkebibliotekerne så loven, som betyder de kan være kulturcentre og indoptage nye medier.

Sådan en lov får forskningsbibliotekerne ikke, og de kommer til at halte lidt bagefter i den udviklingsekspllosion, der sker, der sker i 1960'erne og 70'erne. Den dag i dag er der ikke de vandtætte skotter på grund af loven om biblioteksvirksomhed fra år 2000.

I skriver, at Dansk Bibliotekshistorier mest er baseret på eksisterende forskning, og at der ikke har været tid og ressourcer til meget primærforskning. Er der nogle steder I kunne tænke jer det?

- Første del af 1800-tallet er ikke særlig godt belyst. Det gælder især læseforeningerne. Og det andet er lejebibliotekerne, altså boghandlere, der også lejer bøger ud. Dem har man set meget ned på. De er aktive fra slutningen af 1700-tallet og det meste af 1800-tallet. Derefter overtager folkebibliotekerne, forklarer Steen.

Hvor ligger især "guldkornene" i de to bind for Forsknings-, Fag og Uddannelsesbibliotekerne?

- De største guldkorn ligger i udviklingen efter 2. verdenskrig, hvor forskningsbibliotekerne i højere grad bliver fagopdelt. Og det lægger grunden til loven om biblioteksvirksomhed i 2000. De er også længst fremme med it-udviklingen og begynder helt tilbage i 50'erne. De store forskningsbiblioteker

har onlinekataloger på et tidspunkt, hvor de knap er begyndt på folkebibliotekerne, siger Steen, og Nan tilføjer:

- Jeg kan nævne to ting. De store forskningsbiblioteker, især Det kongelige Bibliotek og Statsbiblioteket, er gode udstillingsvirksomheder og formår at formidle deres skatte på en helt anden måde, end man gjorde før krigen.

Nan Dahlkild, medredaktør på Dansk Bibliotekshistorie: Uddannelsesekspllosionen i efterkrigstidens Danmark betød også en stor vækst i uddannelsesbibliotekerne.

For det andet vokser uddannelsesbiblioteker sammen med uddannelseseksplosionen. Uddannelsesbibliotekerne spillede ikke så stor rolle før 2. verdenskrig, siger han.

Takket være it-udviklingen har forskningsbibliotekerne i dag et udlån, der er så stort, at det ville være fysisk umuligt at håndtere det.

I 2019 udlånte man 148 millioner enheder elektronisk. Forskningsbibliotekerne er takket være den digitale udvikling blevet en ressource for både universiteter og andre højere uddannelsesinstitutioner på en måde, de ikke har været før, uddyber Steen.

Har I været i tvivl om, det skulle udgives i bogform eller kun digitalt?

- Nej. Vi har altid set et værk, der skulle være indbydende med tekst og billeder. Den type fremadskridende fortælling er bedste til bogform, siger Steen, og Nan fortsætter: - Det er også fondenes prioritet at udgive den type værker. Men det er fint, at der senere kommer en digital udgave.

Trods de 2,6 mio. kr. er det stadig 'low budget' for så omfattende et værk.

- Der er ikke købt en kop kaffe på projektets regning, påpeger Steen.

Både redaktørerne og skribenterne er mænd.

- Vi prøvede at få kvinder med i forfattergruppen, men det lykkedes ikke. Nogle sprang fra, fordi der var andre ansættelser, som de syntes var mere interessante, siger Nan, der nu er meget spændt på, hvordan de to tykke bind Dansk Bibliotekshistorie bliver modtaget og brugt. Han bringer en opfordring: - Læs den!

Håbet er, at det store arbejde vil afføde debat, skabe øget interesse og inspirere til yderligere forskning på området.

Forfatterne

Nan Dahlkild: Mag.art. fra Københavns Universitet og ph.d. Lektor ved Danmarks Biblioteksskole 1977-2013 og ved Københavns Universitet fra 2013.

Jesper Vestermark Køber: Historiker (cand.mag.) fra Københavns Universitet og ph.d. Postdoc ved Københavns Universitet og Saxo-instituttet.

Christian Kaaber: Litteraturhistoriker (mag.art.) fra Aarhus Universitet. Har arbejdet som redaktør og journalist. Tilknyttet Vangsgaards Antikvariat siden 2002 som antikvar, vurderingsekspert og boghistoriker.

Steen Bille Larsen: Historiker (cand.mag.) fra Københavns Universitet. Fhv. nationalbibliotekar, ansat ved Det Kongelige Bibliotek 1973-2017.

Jesper Lundby Skov: Historiker (cand.mag.) fra Syddansk Universitet, ph.d. Postdoc ved Oslo Universitet.

Uddannelsesbiblioteket

Et godt eksempel på den nye type biblioteker var Den Sociale Højskoles Bibliotek, der blev oprettet i København i 1963 med en faguddannet bibliotekar.

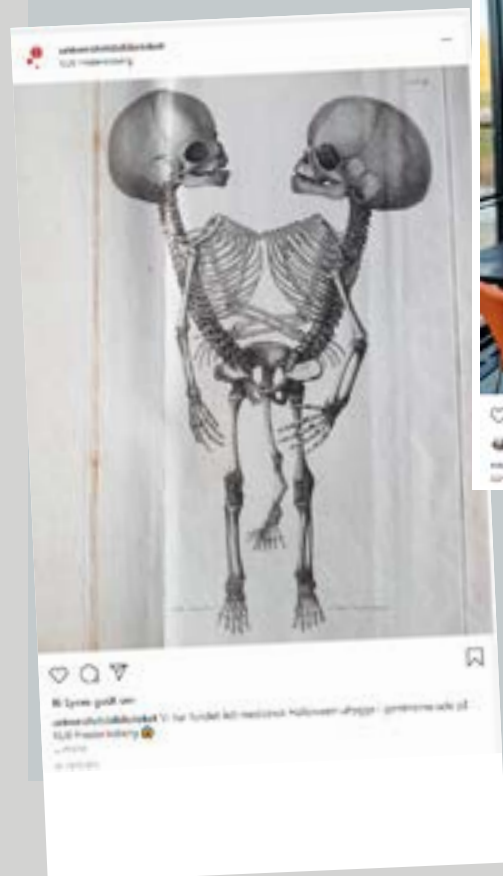
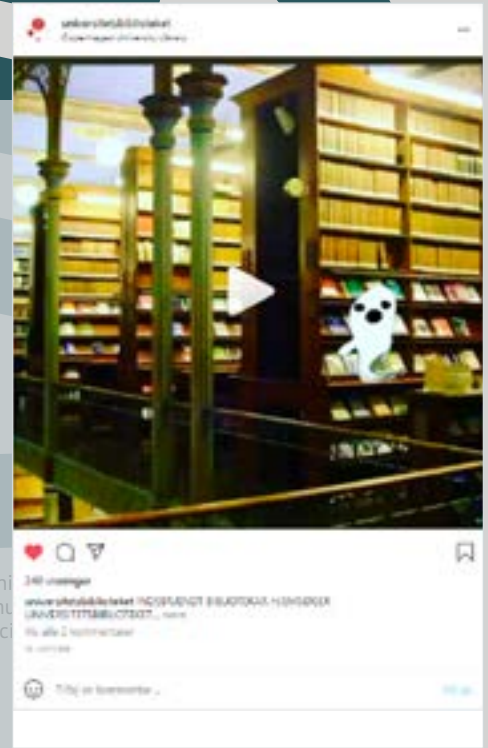
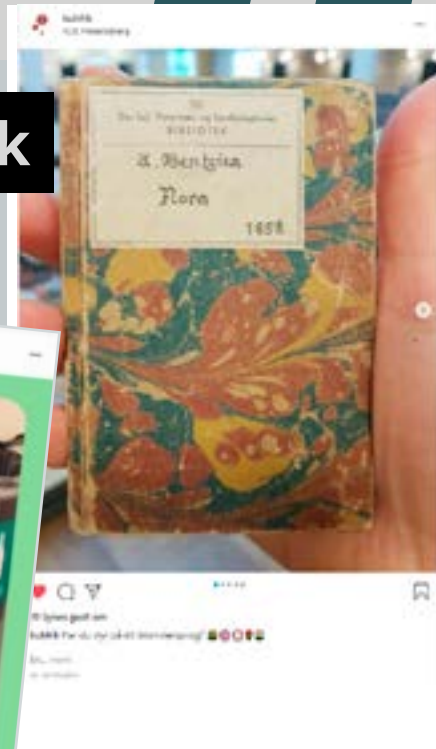
Biblioteket skulle skabes fra grunden og er i år 2000 vokset til at optage en hel etage i Den Sociale Højskoles nye bygning med tre ansatte, en læsesal med 25 pladser og et udlån på 13.000 bind. (2. bind side 291)

En folkebevægelse

Biblioteket i Halvrømmen, Nordjylland
Befolkningen bidrog selv med 4.000 kr. og kommunerne med 1.500 kr. Lærer Emmanuel Nielsen stillede selv midler til rådighed og frasagde sig løn for at få biblioteket til at løbe rundt.

Som en af de første i sognet købte han en bil, som primært skulle bruges som biblioteksbil til fragt af bøger, sekundært som familiebil. (2. bind side 67)

#biblioteksblik

DFFU på sociale medier

REVV samler på billeder på Instagram. Enten fra bibliotekerne eller private brugere. Her er en håndfuld af redaktionens favoritter... Hvilke FFU-biblioteker følger du på Instagram? Brug #biblioteksblik - hvis du vil ses af os

Videndeling i store organisationer er en svær størrelse. På Syddansk Universitetsbibliotek fungerer konceptet Frokosttalks på femte år som en samlepakke af intern kompetenceudvikling, videndeling og social lim.

Fem år med frokostsnak

Super-piger: køn, magt og diversitet, Fantastic robots and where to find them og Bibliotekets skjulte Kinderæg er eksempler på Frokosttalk-titler, som siden 2017 har været afholdt regelmæssigt på Syddansk Universitetsbibliotek (SDUB).

En Frokosttalk består af et oplæg på ca. 20 minutter af en medarbejder eller chef fra biblioteket med mulighed for spørgsmål og debat de sidste 10 minutter. Nogle gange inviteres en ph.d.-studerende til at holde oplæg, hvilket både er inspirerende, men også en måde at holde sig ajour med nogle af de forskningsprojekter, der pågår i fagmiljøerne.

Bibliotekets Frokosttalks giver inspiration, videndeling og orientering i en stor organisation med meget forskelligartede arbejdsopgaver, hvor det kan være svært at følge med i alt det, der foregår. Det er ikke en officiel kanal, vi informerer via, men et rum for uformel videndeling, og det er et rigtig godt supplement.

- Det giver os også noget på den sociale konto, siger afdelingsleder for Informationssektionen Jens Dam, som er ledelsesmæssigt ansvarlig for Frokosttalks.

Konceptet er initieret og drevet af bibliotekar Britta Toftgaard Holton, som, i lighed med Jens Dam, mener, at det er vigtigt, det er medarbejderdrevet.

- Folk kan tillade sig at sige nej til mig, når jeg spørger, om de vil stå for en Frokosttalk. Og det har en betydning, for det skal ikke være et koncept, der stresser, men tværtimod helst noget, der giver et eller andet ekstra, siger Britta Toftgaard Holton.

Feedback

Og det lader til at være lykkedes. For det seneste initiativ fra Britta Toftgaard Holton er en mindre spørgeskemaundersøgelse blandt kollegaerne om, hvad de synes om Frokosttalks. Blandt de 33 besvarelser, med respondenter fra campusbibliotekerne i både Sønderborg, Slagelse, Esbjerg, Kolding og Odense, er der generelt en meget positiv holdning.

Til spørgsmålet Føler du, at arrangementet bidrager med noget til dit daglige arbejde? er der en del uddybende kommentarer, blandt andet at Frokosttalks bidrager til at formidle viden på tværs af bibliotekets afdelinger, giver nem og overskuelig orientering fra andre afdelinger og kollegaer, noget ekstra socialt, at vi lærer hinanden lidt bedre at kende, at det giver inspiration og er godt med emner, der ikke nødvendigvis er tæt på den enkeltes arbejdsopgaver, så indsigten i organisationen øges, sparring og feedback fremhæves og sågar øget trivsel er nævnt.

Konceptet

Den første Frokosttalk på biblioteket blev afholdt i efteråret 2017 af forskningsbibliotekar Katrine Astrup Jacobsen, som gav et klassisk tips-og-tricks oplæg til databasen Engineering Village. Konceptet gik i første omgang kun ud til campus Odense og blev præsenteret som "Et lille efterårsforsøg, som afprøves i de kommende måneder her på Campus Odense.

Arrangementet er for ansatte på SDUB, som har lyst til at krydre makrelmad-den med et let foredrag”.

Det skal understreges, at dette var længe før landets Statsminister gjorde makrelmadder til en integreret del af brandingstrategier. Ideen var altså uformel kollegial videndeling og mulighed for at snakke, spørge, dele erfaringer og inspiration.

Emnerne

Der er ingen redaktionel sortering i emner, så alle kan byde ind med alle typer af emner.

- Britta er også med i Bladets (internt personaleblad) redaktion, så hun ser mange sammenhænge og er god til at være opmærksom på mulige Frokost-talk-emner og tage fat i folk og få dem med, siger Jens Dam.

I november kunne SDUB’erne se frem til at høre ph.d.-studerende Anne Lyngroes Fladmose fra Institut for Design og Kommunikation fortælle om *Rewriting narratives in a sustainable transition: The SDGs as frame or living story at SDU* og lektor Heidi Hansen, Institut for Sprog og Kommunikation, branding-ekspert, forfatter og foredragsholder, om *Biblioteket og Branding*.

- Oprindeligt var jeg inspireret af Ted Talks. Men alt muligt kan give ideer til talks - en snak med Asger i bussen og Jakob ved kaffen eller en bemærkning til et møde, siger Britta Toftgaard Holton.

Hvem deltager? Hvem snakker?

Det er mestendels medarbejdere, som holder talks. For hinanden.

Vi gør det live. Invitation til FrokostTalks. Foto: Lotte Thing

9
I alt 54 Frokosttalks er SDUB'erne blevet inviteret til, siden konceptet så dagens lys i oktober 2017.

- Flere blandt bibliotekets ledelse har afholdt Frokosttalks, men generelt er lederne med, når de selv holder oplæg.

- I ledelsen er vi meget opmærksomme på at informere og formidle via de formelle kanaler. Der kunne godt være en ide i, at vi i højere grad husker denne kanal, også som deltagere. Det vil jeg gerne tage med til de øvrige ledere. Jeg bestræber mig altid selv på at deltage og lytte med, hvis jeg ikke har andet i kalenderen, siger Jens Dam.

Jens Dam har selv stået for flere talks, ligesom både bibliotekschef Bertil Dorch og Souschef Thomas Kaarsted har optrådt ved flere lejligheder.

Lotte Thing Rasmussen er specialkonsulent og journalist ved Syddansk Universitetsbibliotek.

Spis din madpakke og bliv klogere imens.
Foto: Jan Kjær

Frokosttalks bliver til BIBTalks

I alt 54 Frokosttalks er SDUB'erne blevet inviteret til, siden konceptet så dagens lys i oktober 2017.

2021 har været et stort år for Frokosttalks, hvor 19 talks er afholdt, inklusiv de planlagte i november og december, kun overgået af 2018, hvor året bød på 20 Frokosttalks.

På foranledning af undersøgelsen blandt medarbejderne justerer Britta og Jens nu i konceptet, så det fremover hedder BIBTalks og ligger om formiddagen eller eftermiddagen.

Corona var sparket til at gøre Frokosttalks online med den fordel, at alle campusbyer kan deltage på lige fod. Der eksperimenteres fortsat med, om konceptet skal være online eller blended.

DDFU-BESTYRELSENS KLUMME – DECEMBER 2021

Forlagenes priser stiger, budgetterne falder...

To procent skåret af budgettet hvert år. Foto: Julia Koblitz /Unsplash

Efter grønthøsteren. Den tvungne, årlige to-procents besparelse 2016-2022 betyder, at brugere kommer til at stå uden adgang til litteratur, som er central for deres uddannelse eller forskning.

Efteråret er over os og vi går nu den mørke tid i møde.

Efteråret er den travle periode, hvor vi alle skulle tage stilling til, hvilke e-ressourcer vi skulle indkøbe til vores brugere i det kommende år. Adgangen til e-ressourcer er kernen i vores biblioteker og mange af vores services er tilknyttet netop dette tilbud. Desværre har vinterens mørke opslugt glæden ved denne opgave, da vi, på grund af faldende budgetter gennem flere år, hverken kan tilbyde vores brugere adgang til det, de plejer at have adgang til, eller måske ikke en gang til det, som de burde have adgang til.

Regeringen har kørt grønthøstermetoden med en to-procents besparelse på uddannelse fra 2016-2022. Om-prioriteringsbidraget har ramt alle DDFU-bibliotekerne, stillinger er skåret væk og vi er tvunget til at prioritere på alle områder for at imødekomme kravene til besparelser.

Prisstigninger over inflationen

Det er en velkendt problematik, at forlagene gennem mange år har arbejdet med årlige prisstigninger, som er langt over inflationen.

For blot få år siden var en fire procents prisstigning da ærgerlig, men ikke unormal og vi betalte alle. Men hvad er en acceptabel pris, når vores budgetter falder? En procent, nul procent eller burde vi ikke snart tale om prisreduktioner i stedet for prisstigninger?

Det Digitale Folkebibliotek har siden 2013 forhandlet Infomedia-aftalen uden prisstigninger, og meldte den 15. oktober 2021 følgende ud vedrørende deres næste aftale med Infomedia: *"Nu er parterne blevet enige om en væsentlig prisreduktion, der kommer alle folkebibliotekerne til gode. Prisreduktionen skyldes blandt andet, at der er indgået en længerevarende 4-årig aftale".*¹⁾ Ja tak, den slags vil vi også gerne have i DDFU-bibliotekerne.

Uden adgang til central litteratur

Forvaltningsstrukturen for nationale licensforhandlinger i Danmark blev styrket, da DEFF (Danskernes Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek) blev nedlagt i juni 2019 og Universitetsdirektørudvalget (UDU) blev mandatgiver og Det Kgl. Bibliotek overtog opgaven med forhandlingen af nationale licensaftaler. Behovet for gode forhandlingsresultater er heller ikke blevet mindre.

I mellemtiden står vi alle over for problemet med at vælge, hvordan besparelserne på e-ressourcer skal udmøntes.

Der laves analyser af pris per download, Open Access-muligheder på dele af tidsskrifters årgange undersøges osv. Slutresultatet er dog stadigvæk, at vores brugere står uden adgang til litteratur, som er central for deres uddannelse eller forskning. Hvilke konsekvenser får de seneste års reduktion på DDFU-bibliotekernes tilbud? Hvad betyder det for forskning og uddannelse?

Adgangen til e-ressourcer er kernen i vores biblioteker og mange af vores services.

Måske burde DDFU-bibliotekerne, hvor det giver mening, tale sammen om, hvordan samlingerne reduceres, så vi får delt erfaringer, men måske også sikrer, at nogle fagområder ikke lades totalt i stikken.

¹⁾ Ny 4-årig aftale med Infomedia | Det Digitale Folkebibliotek

Om de uhellige mål og fordelingen af midler

120 forskere fra 21 lande samledes ved den nordiske Bibliometri-workshop i Odense

I 2008 udsendte Syddansk Universitets daværende rektor Jens Oddershede en e-mail med en opfordring til alle ansatte om at deltage i en såkaldt 'værdiproces'. Formålet med processen var at destillere tre nøglebegreber, der kunne afspejle organisationen. Efter mange møder blev der aftalt tre ord: Troværdig, Innovativ og Holistisk. Jens Oddershede fik de tre ord trykt på et krus, og alle ansatte fik det i gave.

De fleste af os lavede vittigheder om det og fandt at det var spild af tid og penge: Over frokostbordene diskuterede vi denne 'corporate style management' og dette tilsyneladende forsøg på at introducere de samme incitamentstrukturer, der fandtes i den private sektor. Vi – de ledelsesresistente forskere – troede, at vi vidste bedre. Vores arrogance i denne sag viser, hvor lidt vi forstod af krusets betydning.

'Værdikoppen' var et af de første håndgribelige beviser på, at New Public Management (NPM) var begyndt sin hærgen ved de danske universiteter. NPM bruges til at beskrive et sæt af reformer og styringsværktøjer, der skal øge effektiviteten i den offentlige sektor. Dens udgangspunkt er filosofien om 'managerialisme' og 'neoliberalisme'.

Konkurrence og omkostningseffektivitet er de styrende principper for allokering af ressourcer. Under NPM er allokeringen af ressourcer nemlig ikke orienteret efter principper som lighed og social retfærdighed, men i stedet kanaliseres ressourcer til de mest effektive enheder.

Kun en tåbe frygter ikke h-indekset...

Når allokeringen af ressourcer er orienteret mod de enheder, der er mest effektive, kommer der naturligvis ret stort fokus på at hitte ud af hvem, der er de mest produktive og at opstille mål herfor. Målene skal være enkle og gennemsigtige, så ledelsen kan begrunde ressourceallokering internt og bruge dem eksternt til at dokumentere over for skatteydere, medier og politikere, at 'produktionen' er effektiv.

Det var her, at bibliometrien for alvor fik luft under vingerne. Ganske kort tid før, i 2005, havde Jorge E. Hirsch foreslået det berømte og siden berygtede h-indeks som en indikator for forskeres produktivitet og da det var let at regne ud og da data til dets beregning var lette at skaffe, blev h-indekset hurtigt meget populært. Det blev også indgående studeret og kritiseret og ud af

kritikken voksede talrige andre mål for forskeres effektivitet.

I dag er bibliometri et vidt forgrenet forskningsfelt, der ifølge den danske wikipedia dækker "[...] brug af tal og statistik i forbindelse med forskning inden for især Biblioteks- og informationsvidenskab, videnskabsstudier og forskningsevaluering". Det er den pæne version. Den mindre pæne er, at det at bruge bibliometriske indikatorer til at udsige noget som helst om forskningskvalitet, endelige anvende det som nøgle til fordeling af ressourcer svarer til at skyde med spredehagl med bind for øjnene. Sagen er nemlig, at de data, som opgørelser af forskeres produktivitet bygger på, er hullede som en si.

SDU vært for international workshop

Bibliometriens oprindelse, dens anvendelse og dens styrker og svagheder var emnet for den 26ende Nordiske bibliometri-workshop (NWB2021), som Syddansk Universitetsbibliotek havde æren af at være vært for fra 3.-5. november. 120 forskere fra 21 forskellige lande havde tilmeldt sig og udover spændende oplæg fra tre keynote speakers, og 29 præsentationer bød

Konferencemiddagens tema var tyrkisk. Lela B Hansen gav den hele armen og fik mange med på dansegulvet

Konferencens velkomstreception bød på smagning af fire forskellige lokale øl.

den sociale del af programmet også på mavedans og ølsmagning. Alle powerpoint-præsentationer samt streaming af begivenheden er tilgængelig over konferencens hjemmeside på <https://www.sdu.dk/nwb2021>.

Den nordiske bibliometriworkshop afholdes en gang om året i et af de nordiske lande. Til næste år afholdes workshoppen i Turku i Finland <https://sites.utu.fi/nwb2022>.

Charlotte Wien, chw@bib.sdu.dk, er afdelingsleder i forsknings- og analyseafdelingen ved Syddansk Universitetsbibliotek.

Vejen til fælles biblioteksinfrastruktur

Énsøgeboks som vi kender det fra Google eller *formularsøgning*, hvor flere oplysninger kan indtastes? Det er en af diskussionerne i arbejdet med at skabe en ny fælles, biblioteksinfrastruktur, som FFU deltager i. Et andet pejlepunkt er at forbedre den professionelle brugergrænseflade.

Idella Maeland/Unsplash

Kære barn med mange navne: fælleskatalogen med bibliotekernes bestand og nationalbibliografien til søgning, bestilling og genbrug i bibliotek.dk og netpunkt/DanBib betegnes nu som FBI - fælles biblioteksinfrastruktur. Efter mere end 1½ år med KOMBIT som bestiller af FBI er det passende at give en status. (se også boks).

Et bibliotek.dk på to ben

Fokus i arbejdet har overvejende været på at forberede et nyt bibliotek.dk (3. generation af bibliotek.dk). Det har ikke været ukompliceret. Oplæggene fra DBC/KOMBIT har i meget stort omfang handlet om udviklingen af ny service til søgning kaldet SimpleSearch, som er beskrevet i oplægget Vision om søgning. Hensigten er at anvende SimpleSearch til énbokssøgning. Vi (FFU-repræsentanterne i FBI-faggruppen) har haft en række kritiske spørgsmål til både selve visionen og til de underliggende tekniske oplæg.

Sideløbende hermed har vi gentagne gange peget på, at avanceret søgning er en nødvendig funktion i

bibliotek.dk. Det er absolut nødvendigt at bibliotek.dk går på to ben og både understøtter søgning efter oplevelser og søgning efter information. Det er en forudsætning for at studerende kan bruge bibliotek.dk fagligt, at der kan søges specifikt og at søgninger er reproducerbare. Mere fokus på avanceret søgning er nødvendigt – og avanceret søgning er desværre skubbet; sidst til 1. kvartal 2022. Her er det vigtigt, at der også fokuseres på en forbedring af den avancerede søgning.

Artiklen *Avanceret søgning i Fælleskatalogen* i næste nummer af REVY kommer nærmere ind på blandt andet behov for optimering af brugen af søgeindeks.

Login, bestilling og CPR

Et andet forhold i forbindelse med nyt bibliotek.dk handler om login og bestilling. Kort sagt er ønsket at binde bibliotek.dk login snævert sammen med ét bibliotek – og dermed droppe den nuværende fleksibilitet med et bibliotek.dk-login med e-mail og så en tilknytning til flere biblioteker (favoritbibli-

Studerende bør kunne søges specifikt og søgninger bør være reproducerbare på bibliotek.dk.
Foto: Marvin Meyer/Unsplash

oteker), hvor brugeren fleksibelt kan vælge forskellige afhentningssteder.

FFU-bibliotekerne kommer ikke umiddelbart til at aflevere lånerdata med CPR-numre til CULR (fælles register over låner-id/bibliotek). De forslag til login, som vi er blevet præsenteret for, indeholder desuden alle klart dårligere funktionalitet end den nuværende funktion.

Forbedring af brugergrænsefladen

Der er blevet nedsat en bibliotek.dk-arbejdsgruppe med repræsentanter for bibliotekerne. Fokus er brugergrænsefladen. Her foregår et godt stykke arbejde om detaljer i brugergrænseflade, men der er for eksempel også præsenteret en manglende forståelse vedrørende login (jf. ovenfor).

Endelig er en forbedring af den professionelle brugergrænseflade gentagne gange blevet udskudt. Sidste gang der blevet lavet teknisk omlægning af netpunkt.dk, så oplevede FFU-bibliotekerne en række funktionstab. Der blev ikke taget tilstrækkeligt hensyn til

funktionaliteten for de professionelle brugere. FFU-bibliotekerne forelagde tilbage i 2019, mens DDB (Danskernes Digitale Bibliotek) havde ansvaret nogle konstruktive projektforslag til at rette dette op – forslag som blev lagt ind i KOMBITs forslagssystem som noget af det første.

Det er blevet udskudt flere gange, nu til 2022. Det er vigtigt, at de professionelle brugere bliver prioriteret.

Også gode forslag til forbedringer

Der er dog heldigvis også positive takter. Vi oplever at KOMBITs medarbejdere gør en absolut seriøs indsats og FFU-bibliotekerne har stillet nogle forslag til forbedringer, som er håndteret på udmærket vis:

Bestillingsstatistik: Den detaljerede statistik over bestillinger i DanBib og bibliotek.dk forsvandt med den tekniske omlægning af netpunkt.dk tilbage i 2018. En tilsvarende statistik er nu under udvikling efter forslag fra FFU-repræsentanterne.

Udfoldning af flere søgemuligheder ved valg af materialetype: det er genindført, at det sker automatisk, også selvom brugeren ikke er logget på bibliotek.dk. Af uransagelige årsager har dette været fjernet.

Download til referencesystem fra bibliotek.dk og DanBib: Højere grænser for antal poster og mulighed for download af søgesæt og ikke kun post-for-post (er i proces).

Énsøgeboks-søgning – undervurder ikke brugernes faglighed

De sidste 20 år har der været gentagne diskussioner i biblioteksverdenen – skabt ikke mindst af Googles uomtvistelige succes. Indimellem er det glemt at tage højde for, at Google er en fritekst web-søgemaskine – og bibliotekernes systemer er metadata-søgemaskiner.

Ofte modstiller man "énsøgeboks" med "formularsøgning". Et af argumenterne for énsøgeboks er at andet er for vanskeligt for brugerne.

Dette er en undervurdering af vores brugere. Koncepterne "titel", "forfatter" og "emne" er generelt forståelige – og på sin vis er det, kun at ville præsentere énsøgeboks for brugerne udtryk for en nedvurdering af bibliotekernes brugere – og ignorering af vigtig information, som meget relevant for at kunne give et godt svar på brugernes søgninger. Det er naturligvis klart, at det ikke er alle søgekoderne i Praksisregler for søgeveje, som kan bruges meningsfyldt i en slutbrugergrænseflade.

Noget af det paradoksale er, at optimering af énsøgeboks vil være at lade applikationen gætte om et givent ord skal optimeres ud fra at være en titel, en forfatter, en behandlet person eller et emne. For eksempel ordet "Høst" kan være det hele.

Indimellem er det glemt at tage højde for, at Google er en fritekst web-søgemaskine – og bibliotekernes systemer er metadata-søgemaskiner.

Mulighederne i énsøgeboks-søgning

Brugerens faglige viden ved brug af de mere specialiserede søgesider kan give præcise søgninger, som en énsøgeboks aldrig vil kunne hamle op med. På bibliotek.dk kan man under Noder vælge at søge på eksempel "To eller flere strygere og blæsere med klaver".

Dernæst kommer at énsøgeboks faktisk kan bruges på forskellig vis:

- Indtaste et eller flere ord frit fra leveren = den normalt forventede
- Kvalificeret brug af kendskab til data
- Avanceret brug af en-søgeboks er den helt klassiske søgemetode: brug af søgekoder og operatorer til præcis søgning

Med kvalificeret brug af kendskab til data tænkes der på, at énsøgeboks også kan bruges avanceret ud fra brugerens viden om data. I énsøgeboksen i den professionelle brugergrænseflade netpunkt.dk er det normalt at søge efter for eksempel lokale id-numre og ISBN, ISSN mv alene ved at indtaste den pågældende række af tegn. Chancen for at en af disse numre giver hit på andet end det ønskede, er ganske lille – men når man laver statistik, ses det ikke som avanceret søgning – selv om det netop er avanceret brug.

Mere præcis dokumentation, tak

Nytten af énsøgeboks afhænger af, hvad der faktisk søges i. Énsøgeboks kan være søgning i "alt" (alle data), søgning i en grov afgrænsning af data (alle ophav-, titel- og emnefelter) eller søgning i kuraterede data (primære ophav-, titel- og emnefelter). Under alle omstændigheder bør det være muligt at få oplyst hvilke data, der indgår i énsøgeboksen. I forbindelse med møder i FBI-faggruppen har vi flere gange uden held efterlyst en mere præcis dokumentation.

Dette hænger formentlig sammen med at fokus ved udviklingen af énsøgeboks-søgning har været på optimering af søgning i form af en bedre ranking ved brug for AI (Artificial Intelligence).

Foto: Evgeni Tcherkasski/
Unsplash

Forventninger til den nationale infrastruktur

Spørgsmål om det fremtidige samarbejde blev drøftet på BDI's årsmøde

Af Leif Andresen og Eli Greve

Nogle af ovenstående spørgsmål blev også drøftet på KOMBITs årsmøde for BDI 15.9.2021. FFU-repræsentanter pegede på, at der er brug for et eftersyn af teknikken bag det automatiske fjernlån, bibliotekernes opsætning af dette og af forretningsreglerne for lånesamarbejdet. Et andet aktuelt spørgsmål af fællesinteresse er licenser på digitalt materiale, som ikke udnyttes fuldt – og hvor der er overlap.

Der blev peget på en mulighed til udvikling af fremtidigt samarbejde i form af strategiske workshops om for eksempel disse emner med deltagelse af eksperter – og bibliotekschefer fra både folke- og FFU-biblioteker.

Det var positivt, at formanden for BDI Styregruppen Laila Kildesgaard fra KL ville tage spørgsmålet om udviklingen af det fremtidige samarbejde på dagsorden for det næste møde i styregruppen.

I den refererede artikel i REVY 2020:2 sluttes der af med ”Selvom arbejdet i den nye struktur tegner positivt, er det naturligvis fortsat nødvendigt at vi som FFU-biblioteker er offensive og formulerer vores forventninger til den nationale infrastruktur”.

Det første 1½ år under det nye styringsparadigme har til fulde bekræftet dette.

Bibliotekernes Data og IT (BDI)

Staten solgte pr. 1. januar 2020 sin del af DBC (tidligere Biblioteks-Centralen) til Kommunernes Landsforening (KL) og overdrog alle bevillinger til kommunerne via bloktilskuddet. KL overdrog bestillerfunktionen til den kommunale it-organisation KOMBIT.

KOMBIT etablerede en fælles organisering ved navn BDI (Bibliotekernes Data og IT), der også omfatter det fælles kommunale bibliotekssystem FBS, samt to faggrupper specifikt for fælleskatalogen m.v. = Fælles Biblioteksinfrastruktur med FBI-Faggruppen og FBS-Faggruppen.

Der deltager i alt otte repræsentanter for FFU-bibliotekerne i disse organer. Tættest på det daglige arbejde er FBI-Faggruppen og denne artikel er skrevet af FFU-repræsentanterne i denne gruppe. Artiklen skal ses i forlængelse af artiklen *DBC og den nationale biblioteksinfrastruktur på kommunale hænder* af Leif Andresen i REVY 2/2021.

GO Findit!

DTU Bibliotek sætter med en storstilet kampagne fokus på det digitale bibliotek, DTU Findit

Under Corona-nedlukningen fik vi den ide at skabe en kampagne, der kunne sætte fokus på vores digitale bibliotek, DTU Findit.

Da DTU Bibliotek primært er et digitaliseret bibliotek, kan vores brugere tilgås størstedelen af bibliotekets samling online, uanset hvor de befinder sig. Men hvordan får man skabt fokus på disse muligheder, både under en Corona-nedlukningen såvel som fremadrettet? Hvordan får vi budskabet ud til vores brugere?

Hvorfor en kampagne?

Ud over et generelt ønske om at sætte fokus på vores digitale tilbud, ønsker vi også at indføre vores studerende i en ordentlig forskningstradition, så de lærer at finde materiale til deres forskning allerede i begyndelsen af deres studietid. Formålet med kampagnen var derfor at øge kendskabet til DTU Findit og skabe opmærksomhed omkring dets muligheder.

Vi ønskede med denne kampagne også at gøre DTU Findit til et udtryk. Et udtryk, der for den enkelte bruger naturligt forbindes med det at finde videnskabelig materiale via søgning i DTU Findit. Hensigten var at få brugerne til at bruge udtrykket Findit og dermed skabe en bevidsthed omkring vores digitale tilbud. Lidt ligesom man bruger udtrykket *at Google noget*, når man søger på nettet.

Målet var også at få brugerne til at blive bevidste om, at de kan bruge DTU Findit som et værktøj døgnet rundt -

uanset hvor de befinder sig. DTU Findit skal være en del af deres hverdag i studielivet og i deres forskning.

For at få implementeret udtrykket Findit i brugernes hverdag, vurderede vi, at en kampagne, der kører over længe tid, måtte være den bedste løsning.

Struktureret planlægning og grundigt forarbejde

Kampagnen blev bestemt til at køre i hele 2021 og indeholde tre forskellige tiltag, der skulle foregå både online og i det fysiske bibliotek.

For at kunne sikre en kampagne, der kører aktivt med kontinuerlige tiltag et helt år, startede vi med at udarbejde en struktureret projektplan for hele kampagneperioden.

Hele året blev tænkt igennem: Semesterstart, rus-uger, eksamens- og ferieperioder mv. Vi så på målgruppen for at skabe et overblik over vores brugeres adfærd i løbet af hele studieåret. Alle kampagnens tiltag fik dermed tildelt et budskab, der passede ind til den enkelte periode.

Derudover uddelegerede vi arbejdsopgaverne ved kampagnen mellem alle i en lille arbejdsgruppe. Det gav mulighed for at forberede det meste af arbejdet på forhånd for at undgå pres og manglende tiltag i travle perioder. Vi vidste præcis, hvem der havde ansvar for hvad, hvornår og hvorfor.

For at nå ud med budskabet gennem flere kanaler, allierede vi os blandt an-

det med DTU's studenterorganisation Polyteknisk Forening, der delte vores opslag på deres SoMe kanaler.

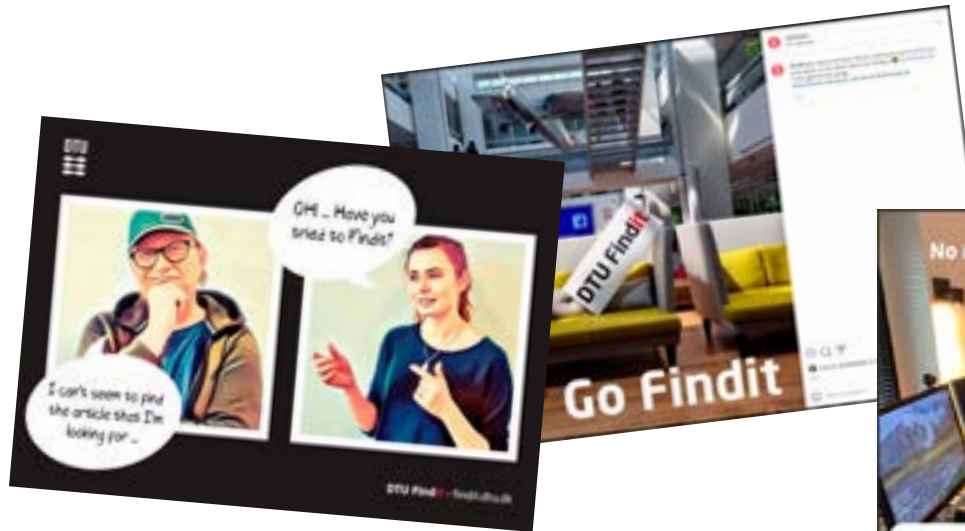
Som noget nyt har vi med denne kampagne haft fokus på look and feel-konceptet og set på, hvad der rører sig blandt de unge. Og selvom udtrykket er mere ungt, er det ikke kun de studerende, som kampagnen rækker ud til. Online-undervisning er stadig brugt og en online forskningskommunikation er mere udbredt hos de ansatte undervisere.

Sig det med billeder og udtryk

Vores første tiltag var opslag på Instagram og Facebook. Her postede vi billeder af bibliotekets personale, der arbejdede hjemmefra, imens de brugte DTU Findit. Som tekst til billederne benyttede vi os blandt andet af udtryk som: "No matter where you are living, located or locked down, you can still Findit"

Ud over promovning af DTU Findit-navnet på billederne, samt brugen af Findit som udtryk i teksten, var hensigten også at skabe en genkendelig Corona-hverdagssituation hos modtageren. Vi fortsatte konceptet hen over sommerferien, da vi vurderede, at vores brugere stadig ville tjekke deres SoMe-kanaler i ferieperioden.

Senere i kampagnen rykkede billederne fysisk ud på Campus, hvor vi integrerede en promovning af det, nu genåbnede, fysiske bibliotek med de online Findit posts på vores SoMe kanaler.

Andet tiltag i kampagnen realiserede vi i forbindelse med semesterstart i september. Her producerede vi en række cartoon-billeder, der nu benyttes både som SoMe-opslag, posters i den fysiske bibliotekssal samt som postkort, der deles ud i salen og medbringes til undervisning, møder mv.

På hvert billede er der en dialog, der indeholder udtrykket Findit. Dialogen er kort, da både tekst såvel som billeder skal være hurtige at aflæse. Det skal have blikfang og fungere som en anderledes form for kommunikation end de mange skilte, der ellers findes i bibliotekssalen. Personerne på billederne er bibliotekets personale, som brugerne møder dagligt i biblioteket; håbet er, at det kan skabe genkendelighed.

Som det sidste tiltag i kampagnen, afholder vi i december måned en event i bibliotekssalen. Her laver vi et DTU Findit selfie-område, hvor brugerne har mulighed for at tage billeder med et stort DTU Findit-skilt, poste det på Instagram og tage DTU Bibliotek i deres opslag. Vi ser frem til eventen og håber på stor opbakning fra vores brugere, der med dette tiltag, nu kommer til at indgå aktivt i kampagnen.

Did we Findit?

Produktionen har taget tid, men grundet den strukturerede plan har vi skabt en kampagne, der har været aktiv hele året, indtil videre.

Det har ikke været muligt at måle direkte på kampagnens effekt på vores

SoMe-kanaler – og heller ikke på antallet af brugere i DTU Findit. Dog ved vi, at antallet af følgere er steget på både Instagram og Facebook løbende hele året.

Vi har endnu ikke oplevet, at Findit flourer som et udtryk blandt vores brugere, hvilket måske kan tilskrives den forholdsvis korte kampagneperiode. Der skal om muligt mere end et år til, for at implementere et sådan udtryk. Dog fik vi i forbindelse med et interview med en af vores studerende, følgende svar på spørgsmålet: "Hvad kan vi gøre for at gøre DTU Findit mere synlig?"

"I skal blive ved med det I gør lige nu på Facebook og Instagram, for det er der vi er, og det fungerer super godt"

Så det er det vi gør. Vi bliver ved. For om ikke andet, så har det givet os en indsigt i, at kampagner fungerer godt og kan være med til at skabe et større fokus på de områder, der kommer vores brugere til gavn – som fx vores digitale bibliotek.

*Rikke Straarup Voulund
er bibliotekar ved DTU Bibliotek
risv@dtu.dk*

Kort om kampagnen

- Kampagnen kører i hele 2021
- Alt arbejde med kampagnen er udført af bibliotekets eget personale
- Produktion: Fysiske DTU Findit-skilte, cartoon-billeder, postkort, plakater og fotos til online opslag
- Bæredygtighed: Vi kan genbruge flere dele af de elementer, der er blevet produceret i kampagnen
- Se alle opslag på: www.instagram.com/dtublibrary

Om DTU Findit

- DTU Findit er DTU Biblioteks egen biblioteksserviceplatform
- Forløberen for DTU Findit blev første gang released i 1998 og har eksisteret i sin nuværende form siden 2013.
- DTU Findit indeholder millioner af artikler, konferencebidrag, rapporter, afhandlinger, bøger mv.
- Både frontend og backend af DTU Findit er egenudviklet
- I 2020 var der 730.139 antal søgninger via DTU Findit
- Se mere på: findit.dtu.dk

Forsvandt mål 4 i skrivebordsskuffen?

Alle FN's 17 verdensmål er vigtige, men særligt mål nummer 4 om livslang læring og uddannelseskvalitet bør stå højt på dagsordenen i alle fag- forsknings- og uddannelsesbiblioteker. Men hvordan omsætte målet til konkret handling og en fælles praksis for bæredygtighed?

Together we achieve more, står der på væggen, hvor jeg har min daglige gang.

Dagligt går jeg forbi citatet på vej til kaffeautomaten og undervisningslokalet. Men forleden fik det mig til at stoppe op og reflektere over partnerskab og bæredygtighed på fag- forsknings- og uddannelsesbibliotekerne.

Da FN's 193 lande i september 2015 vedtog 17 verdensmål for bæredygtig udvikling, var det historisk. For første gang nogensinde var samtlige regeringer enige om en fælles retning for en bæredygtig udvikling af verden, og samtidig forpligtede alle 193 lande sig til at bidrage til at nå målene inden 2030.

Uddannelseskvalitet og livslang læring

FN's bæredygtighedsmål 4 handler om at sikre alle lige adgang til kvalitetsuddannelse og fremme alles muligheder for livslang læring. Som biblioteksmenneske og underviser vil jeg helst skrive, at jeg hver dag arbejder for at sikre universitetsstuderende lige adgang til kvalitetsuddannelse, og fremme muligheder for livslang læring. På mange måder er det også rigtigt.

Men spørgsmål presser sig på... "træk et nummer og stil dig i kø"...

Vi ved, at de bedste uddannelses- og læringsmiljøer har et velfunderet bibli-

otek, hvor viden, teknologi og mennesker mødes, og gør sig umage, med at løfte opgaver målrettet kernebrugeres behov. Betydningen af det gode bibliotek er samtidig velfunderet i national- og international forskning og litteratur.

Aktualiseret af DFFU-årsmødet i september, og som opsummeret i formandens beretning her, optager det mig, hvordan - og på hvilke måder - vi som videns- og uddannelsescommunity styrker best practice for bæredygtige indsatser systematisk. På flere niveauer og med lokale, nationale og globale aktører.

Viden for Verden

Både bibliotek, uddannelse og moderinstitution i mellem - hvilket vi på Aalborg Universitetsbibliotek, og i sektoren generelt, har lang tradition for. Men ydermere, at vi i sektoren an lægger et helhedsorienteret perspektiv på fx uddannelseskvalitet og livslang læring, og samskabelse i ungdomsuddannelser, forsknings- fag - og folkebiblioteker.

Her deler vi samme kunder i butikken over tid i et uddannelsesmæssig kredsløb fra vugge til grav.

På Aalborg Universitet (AAU) arbejder vi med udgangspunkt i strategien "Viden for Verden" aktivt og ansvarligt for at bidrage til bæredygtig udvikling gennem uddannelse, forskning, samarbejde, og ved at reducere miljøpå-

Skal målene nås, må de på dagsordenen – også hos FFU'erne.
Foto: Mette Buje Grundsøe

virkningerne fra AAU's drift og ved at fremme ligestilling og socialt ansvar.

Universitetsbibliotekets udmøntning af bæredygtige indsatser er således underlagt AAU's overordnede mission.

Er bæredygtighed lagt i skrivebordsskuffen på biblioteker?

Tilbage til de gode intentioner om uddannelseskvalitet og livslang læring vil jeg kort nævne et projekt fra egne rækker om læse- og studieteknik målrettet sundhedsfaglige studerende og/ eller ordblinde (joint venture mellem decentrale studievejledning, folkebiblioteket og universitetsbiblioteket). Det har ligget i skrivebordsskuffen i årevis – og trods gode intentioner og velvilje bordet rundt – og er derfor endnu uden den store effekt.

"Tidskrævende og besværligt" vil nogen nok indvende. "Vi har ikke kompetencerne", ville andre muligvis

Særligt mål nummer 4 om livslang læring og uddannelses kvalitet bør stå højt på dagsordenen i alle fag- forsknings- og uddannelsesbiblioteker. *Illustration: verdensmaalene.dk*

fremføre. Spørger du mig, er det en misvisende fremstilling.

Indsatser målrettet unge under uddannelse, og med særlige behov, har således både et tydeligt ophæng i Aalborg Universitets bærende princip om problembaseret læring og i principper for bæredygtige partnerskaber. Fra et biblioteks- og brugerperspektiv er de studerendes engagement, trivsel og studiefastholdelse et fælles demokratisk anliggende, naturligt integreret i ideen om livslang læring og uddannelseskvalitet i folkebiblioteker såvel som i fag- forsknings- og uddannelsesbiblioteker i Danmark. Og som bibliotekarere er vi trænet eksperter i at identificere, bearbejde og formidle viden målrettet brugerens behov.

Mette Buje Grundsøe er cand. scient. bibl. ansat ved Aalborg Universitetsbibliotek (AUB). Foto: Mette Buje Grundsøe

Fælles ansvar

Alle ved, at en god historie har skurke, helte - og gerne en antihelt eller to. Hvilket narrativ om samskabelse og bæredygtig udvikling fortælles hos jer? Og skal vi sammen omsætte ad hoc initiativerne til bæredygtig praksis? Hvis vi mener, at vi har et fælles ansvar for at praktisere bæredygtighed - lokalt og i DFFU, tror jeg vi mangler debat, og en plan of action, som kan bevæge os fremad.

Endeligt kan det være inspirerende at gå ind og se på de delmål, som ligger under mål 4 - så bliver det hele pludseligt meget mere konkret.

5 bud på bæredygtighed - på AAU

Mere konkret udmøntes bæredygtighed på Aalborg Universitet gennem blandt andet (udsnit):

- Integrere miljømæssig, økonomisk og social bæredygtighed på alle niveauer af strategiske og operationelle aktiviteter
- Have et omdømme og en identitet, der er forbundet med bæredygtig udvikling
- Være karakteriseret ved åbenhed, medbestemmelse og have et mål om lige muligheder for alle, og et universitet med høj diversitet blandt medarbejdere og studerende
- Tilbyde uddannelse af højeste kvalitet, der forbereder fremtidens universitetsdimittender med viden, engagement, kritisk tænkning og praktiske værktøjer, der gør det muligt for dem at bidrage til et bæredygtigt samfund
- Levere forskning af højeste kvalitet, der bidrager til bæredygtige og innovative løsninger på samfundsudfordringer

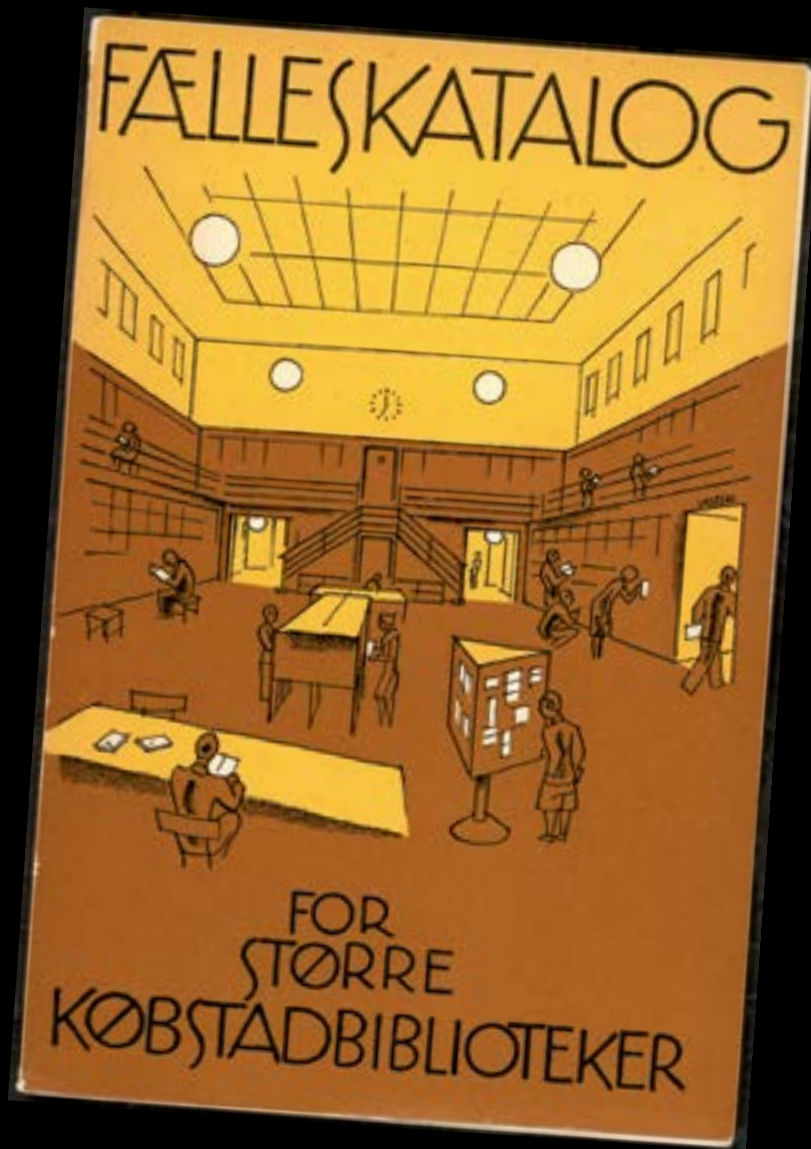
Klimamål.

Aalborg Universitet skal...

- have reduceret udledningen af drivhusgasser med 70% i 2030 (ift. indeks 1990)
- være klimaneutralt senest i 2045

Strategien "Viden om verden" og alle bud på tiltag for bæredygtighed på AAU kan findes her:

(<https://www.aau.dk/om-aau/baeredygtighed/politik/>).

Mønsterkatalog. Forside af Fælleskatalog for Større Købstadsbiblioteker fra 1939 med Frederiksberg Bibliotek i Axel Nygaards moderne streg. (Dansk Bibliotekshistorie, bind II, s. 69)

1.000 års bibliotekshistorie

Udgivelsen af Dansk Bibliotekshistorie I-II er omtalt i dette nummer af REVY, som også har en samtale med to af de bidragydere til værket.

En anmeldelse af tobindsværket følger i REVY 1/2022.

DFFU SEKRETARIET
C/O Syddansk
Universitetsbibliotek
Studiestræde 6
1456 København K

DFFU-ARRANGEMENTER:

3.-4. marts 2022

Vinterinternat på Klarskovgaard ved Korsør.

Tema: Det indlejrede bibliotek.

Tilmelding: dfdf.dk.

6.-8. juli 2022

LIBER (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche – Association of European Research Libraries) Annual Conference 2022 – SDU/Odense